

Debattartikel införd i NorrbottensKuriren 4 maj 2022

Städa upp i leklandet Fjällen

"Vita rena fjällsidor fylls av heliskiåkarnas åttor. Upp och ner igen, dag efter dag. Buller och växthusgasutsläpp, för några få personers höga nöjes skull", skriver Peter Jakobsson och Ulf von Sydow, Svenska Fjällklubben, som vill stoppa heliskiing.

Foto: MICHELANGELOOP

Intresset för de svenska fjällen ökar år för år. Vi tycker det är bra, för vistelse i naturen som kräver både knopp och kropp är utvecklande. Vi lär oss förstå ekologiska samband och mår bra av att röra på oss. Självklart är det så att t ex stigcykling och utförsåkning också har sina kvaliteter, men hastighet och prylberoende kan ibland göra att fokus hamnar fel, att naturen blir en arena i stället för just natur. Lika klart är det att möjligheterna för personer med funktionsvariation att uppleva fjällnaturen måste underlättas.

Men så finns det avarter. Där de kommersiella krafterna är starkare än respekten för den natur/ allemansrätt man använder som underlag för sina affärsidéer. Motoriseringen av fjällen tar sig allt mer groteska former. Heliskiing är ett sådant exempel som expanderar snabbt och har etablerat sig på flera fjälldestinationer. De marknadsför sig med "orördhet och tysthet" och säljer dagspaket med flera topputsläpp av åkare som sedan plockas upp i dalbotten, innan lyftet går till nästa topp, Så där håller det på, timme efter timme. En del kunder köper flerdagspaket och då kan det ingå egen kock och annan guldkant.

Att denna verksamhet kan pågå i stort oreglerad är märkligt. Stora regleringsområden för att uppnå ostördhet, en del av målet i miljömålet Storslagen fjällmiljö, styr upp snöskotertrafiken till begränsat antal leder. Men över dessa områden smattrar helikoptrarna oberörda. Vita rena fjällsidor fylls av heliskiåkarnas åttor. Upp och ner igen, dag efter dag. Buller och växthusgasutsläpp, för några få personers höga nöjes skull.

Skidåkare, djur och rensköttsel störs. En del tar sig friheter under tjo och tjim, samlar på sig upplevelser och höjdmstrar. För andra störs upplevelser, levnadsbetingelser eller näringslivsverksamhet. Nu har Trafikverket på tre samebyars begäran infört två veckors flygförbud för helikopter i området norr om Kebnekaise, då det är anmäld störning för renskötseln.

Vad händer? Regionala utvecklingsnämndens ordförande Tomas Vedestig, Region Norrbotten, överklagar och menar att flygförbudet är "förödande för besöksnäringen". Kommunalrådet i Kiruna Gunnar Selberg tar helikoptern och flyger runt i området och konstaterar att "renarna störs inte". Det är fascinerande hur ryggmärgsreflexerna slår till. Business as usual, herrarna har svaret på allt – direkt! Heliskigästerna är promille av totala besöksnäringen som tar sig stora friheter på andras bekostnad.

Den turistiska paraplyorganisationen Kiruna Lappland driver projektet Sustainable Arctic Destination 2.0 och projektledare Elin Håkansson säger "de sista årens trender kopplade till gröna upplevelser fortsätter att förstärkas samtidigt som konkurrensen om framtidens alltmer medvetna resenär ökar". Det är en riktig iakttagelse och en bra utgångspunkt för att utveckla Norrbottenfjällens turism. Organisationen "hållbarhetscertifierar" också sina medlemsföretag efter en egen standard och en enkel ansökningsprocess. Där har de heliski-företag som ingår i organisationen inget att hämta!

I Svenska Fjällklubbens fjällmiljöpolicy är inriktningen "att verka för att oreglerad helikoptertrafik ej ska vara tillåtet i, eller i anslutning till, högaltin region". Vi begär att en myndighetsreglering ska införas från 2023 som leder till att heliskiverksamheten upphör. Det är inte förenligt med en hållbar fjällturism att ägna sig åt denna jo-joverksamhet.

För Svenska Fjällklubbens styrelse
Peter Jakobsson, ordförande
Ulf von Sydow, fjällmiljöansvarig